

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Socialvårdsbyrån, S2

Beslutande

Minister
Wille Valve

Föredragande

Specialsakkunnig
Martha Hannus

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 65

Lagstiftningspromemoria gällande förslag till
lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad
personal inom socialvården.

ÅLR 2017/6915

ÅLR 2017/1886

113 S2 Utdrag

Landskapsregeringen beslöt överföra lagstiftningspromemoria, **bilaga S217E20**, till lagberedningen för lagstiftningsåtgärder.

LAGPM 8.9.2017

Lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården

---

A: KLARLÄGGANDE AV PROBLEMET OCH DESS ORSAKER SAMT BEHOVET AV ÅTGÄRDER:**1. Vad är problemet?**

Åland behöver en lagstiftning om behörighetsvillkor inom socialvården som är aktuell, och som stödjer syftet med den pågående reformen av socialvårdslagen. Den nu gällande blankettförordningen om behörighetsvillkoren (FFS 804/1992) är föråldrad. Socialvårdspersonalen och framför allt socialarbetare i kommunerna utövar offentlig makt och deras yrkesutövning kan ha stort inflytande över enskilda personers grundläggande rättigheter, varför tillsynen över personalen inom socialvården bör stärkas.

1.1 Vem eller vilka kräver en förändring? Finns det motstridiga intressen?

Behovet av en ny lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal har aktualiserats även tidigare. Arbetet med en ny socialvårdslag och med den sammanhängande lagar, samt en kommande reform av funktionshinderslagen ställer krav på en uppdatering av behörighetslagstiftningen. Även de åländska kommunerna har lyft fram behovet av ny lagstiftning inom området.

1.2 Vilka motiv åberopas? Kan det finnas också andra motiv? Hur konkreta är riskerna, felen, bristerna och problemen?

Den nu gällande blankettförordningen om behörighetsvillkor inom socialvården (FFS 804/1992) är svårtolkad och hänvisar till föråldrade examensformer, vilket försvårar vid rekrytering och vid utbildningsval. Det finns också en bristande uppgiftsfördelning inom socialvården – kompetensen hos socionomer (YH) utnyttjas för lite inom socialvården. Idag finns inte något system för tillsyn av enskilda yrkesutövare – ett sådant system i form av ett register över yrkesutbildade personer stärker klientens rätt till god socialvård. En ny lag om yrkesutbildade personer inom socialvården understödjer införandet av annan lagstiftning inom socialvården, såsom en ny socialvårdslag, reformen av lagstiftningen inom funktionshindersområdet och lag om självbestämmande. Mot bakgrund av ny lagstiftning om jämställande av högskoleexamen och erkännande av yrkeskvalifikationer finns ett mycket litet behov av dispensförfarandet för den som utbildat sig inom det sociala området. Dispensförfarandet bör avskaffas.

1.3 Vilket är målet? Vad vill man åstadkomma? Finns det konflikter mellan olika mål?

Målet med lagändringen är att behålla en hög yrkeskompetens bland dem som tillhandahåller socialvård, samtidigt som man åstadkommer en tydligare strukturering och effektivisering av arbetsfördelningen inom den yrkesutbildade personalen. Belastningen på socialvården kommer med tiden att öka, och genom att förtydliga behörighetsvillkoren för personal inom socialvården kan kommunerna bättre använda de personalresurser som finns att tillgå för att möta det ökade kravet på service.

1.4 Finns det ett internationellt perspektiv på frågan (EG, EES eller internationellt fördrag)?

Frågan om hur personer från andra EU/EES-länder ska anses behöriga på Åland regleras idag även av landskapslag (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer i enlighet med EU-direktiv.

1.5 Är det underlag som finns tillräckligt för en bedömning av frågan eller behövs tilläggsutredning?

Underlaget som finns är tillräckligt för en bedömning av frågan.

2. Behövs någon åtgärd överhuvudtaget?

2.1 Vad händer om man inte gör någonting alls? Blir problemet större och mera akut?

Om inga åtgärder vidtas fortskrider problematiken med en otydlig och svårtolkad lagstiftning för kommuner, personal inom socialvården och klienter, vilket försvårar rekrytering och utbildningsval. Dessutom försämras möjligheterna att skapa en ändamålsenlig arbetsfördelning inom socialvården och uppnå syftet med en kommande socialvårdslag.

2.2 Vilken utveckling av särskild betydelse för frågan kan väntas inom den närmaste tiden? Hur påverkas problemet?

Arbetet med en ny socialvårdslag och med den sammanhängande lagar, samt en kommande reform av funktionshinderslagen ställer krav på en uppdatering av behörighetslagstiftningen inom år 2018.

2.3 Löser problemet sig självt med tiden? Kommer marknadskrafterna att lösa problemet?

Problemet löser sig inte med tiden, och marknadskrafterna kommer inte att lösa problemet.

2.4 Kan en önskad åtgärd ge upphov till nya problem som är lika stora eller större än de problem man vill lösa?

Nej, lagstiftningsåtgärder behövs.

B. DÅ PROBLEMET OCH DESS ORSAKER SAMT BEHOVET AV ÅTGÄRDER KLARLAGTS KAN FÖLJANDE FRÅGOR STÄLLAS:

1. När behövs åtgärderna?

Behövs åtgärder genast? Finns det tid för ytterligare utredningar? Är behovet av åtgärder övergående?

Åtgärder behövs genast. En ny lag bör finnas på plats då en ny socialvårdslag ska träda i kraft. Behovet av åtgärder är inte övergående.

2. Vilka alternativa medel kan användas?

Vilket medel är ändamålsenligast för styrningen? Vilket medel kostar minst, dels för enskilda dels för samhället? Vilka negativa sidoeffekter har de olika medlen? Hur passar de olika åtgärderna in i ett större samhälleligt perspektiv?

Det finns inte några alternativ till lagstiftningsåtgärder.

3. Vad är skillnaden för samhället och enskilda mellan den önskade reformen och nollalternativet?

Vilka resurser behövs och vilka effekter uppstår för samhället och enskilda om reformen genomförs respektive inte genomförs (nollalternativet)?

En ny lag kommer att medföra en möjlighet till bättre strukturering och arbetsfördelning inom socialvårdsområdet, vilket kan medföra möjligheter till effektivare arbete eller besparingar. En ny lag kan också stärka status för personalen inom socialvården, och stärka klientsäkerheten för enskilda klienter.

CHECKLISTA FÖR DEN POLITISKA STYRNINGEN:

1. Det problem som identifierats är i korthet

Den nu gällande blankettförordningen om behörighetsvillkor inom socialvården (FFS 804/1992) är svårtolkad och hänvisar till föråldrade examensformer, vilket försvårar vid rekrytering och vid utbildningsval.

2. Ansvarig ledamots riktlinjer för hur problemet skall lösas, inklusive politiska förutsättningar

2.1. Allmänna mål och visioner i korthet

Åland behöver en lagstiftning om behörighetsvillkor inom socialvården som är aktuell, och som stödjer syftet med den pågående reformen av socialvårdslagen. En lag i huvudsak modellerad efter rikets lag om behörighetsvillkor inom socialvården är en lämplig lösning.

2.2. Resursåtgång som kan accepteras

2.2.1. Ekonomisk resursåtgång som kan accepteras

Lagberedningsuppdraget är relativt stort.

2.2.2. Personell och strukturell resursåtgång

Både lagberedningsresurser och resurser på socialvårdsbyrån kommer att behövas.

2.2.3. Eventuella arbetsuppgifter som samtidigt kan tas bort från berörd personal

Lagstiftningsarbetet måste göras och annat får senareläggas.

3. Önskvärd tidsplan i förhållande till annat, t.ex. andra reformer

Arbetet med en ny socialvårdslag och med den sammanhängande lagar, samt en kommande reform av funktionshinderslagen ställer krav på en uppdatering av behörighetslagstiftningen inom år 2018.

4. Kommentarer från den vederbörande eller de vederbörande fackenheterna

Socialvårdsbyrån anser att lagändringen är angelägen.

5. Kommentarer från berörd eller berörda avdelningschefer

6. Kommentarer från lagberedningen

7. Den politiska förankringen

Ärendet har behandlats vid överläggning 2.3.2017 och 22.6.2017. Ärendet har även diskuterats i regeringspartiernas lagtingsgrupper.

Martha Hannus
Specialsakkunnig
Social- och miljöavdelningen